

Motståndsförmåga ur ett ukrainskt perspektiv

anmäld av Tommy Jeppsson

TITEL:

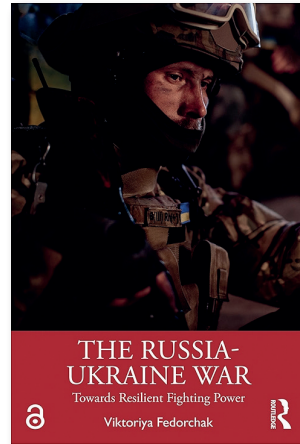
The Russia-Ukraine War – Towards Resilient Fighting power

FÖRFATTARE:

Viktoriya Fedorchak

FÖRLAG:

Routledge

BOKEN UTKOM 2024 och avhandlar tiden från det ryska fullskaliga angreppet på Ukraina och ett år framåt i tiden. Krigets fortsatta förlopp från 2023 fram till vår egen tid kan locka till en avslutning av läsandet redan här, detta eftersom boken skulle kunna uppfattas vara mindre aktuell. Enligt recensenten en felaktig slutsats då boken ger en mycket bra analys över de faktorer som konstituerar uthålligheten avseende ukrainsk krigföringsförmåga, m a o förutsättningarna för att kunna utkämpa en uthållig existentiell försvarskamp. Applicerbara lärdomar i varje demokratiskt som utsätts för ett fullskaligt väpnat angrepp.

Författaren ger en initierad bild över skillnaderna avseende det ryska respektive ukrainska sättet att föra krig. Det gäller uppdragstaktik versus rigid kommandostyrning, teknologiska skillnader och inte minst skillnaderna i synen på och användningen av humankapitalet. Avseende det senare ett ukrainskt förhållningssätt som, till trots för kvardröjande sovjetisk influens på vissa håll,

värderar mänskligt liv och hälsa, premierar ett kreativt problemlösande som går nerifrån och upp respektive uppifrån och ner, eller uttryckt med ett ord – anpassningsförmåga.

Denna viktläggning och uppmuntran av anpassningsförmåga gäller inom hela det ukrainska samhället. För tydlighetens skull även inom den ukrainska Försvarsmakten och i skarp kontrast till den ryska dito där man traditionellt fortsätter att acceptera mycket höga förlustsiffror utgående ifrån synsättet att individen är en spelbricka för staten kopplat till att uppnå dess mål. Ett synsätt som i en militär kontext gör att den enskilde individen/soldaten, utan synbarligare samvetsqual från stats- och militärledningen, kan betraktas som ”kanonmat”. En människosyn som är rakt motsatt de syn- och förhållningssätt som är dominerande hos oss i väst.

Från civilsamhällets perspektiv blir medborgarnas uppslutning kring statens mål i Ryssland respektive Ukraina självförklarande. I det totalitära Ryssland en nödvän-

dig/påtvingad acceptans av krigsmålen som grundas på statlig propaganda och ett allt repressivare kontrollsamhälle. Ett synbart resultat utgör den sk ”brain drain” vars uttrycksform är att många välutbildade ryssar lämnat landet för att undgå risken att hamna i skyttegravarna i Ukraina.

Att människorna i Ukraina uppvisar en sammanbiten kampvilja grundas på att denna gäller nationell överlevnad, där tidigare historiska erfarenheter under sovjetiskt styre förskräcker. Hur den ukrainska befolkningens motståndsvilja och -förmåga upprätthålls och inspireras är viktig kunskap att ta till sig när begreppet totalförsvaret ska ges en reell innebörd. Det grundläggande synsättet är att det är staten/ nationen som för krig där det militära maktmedlet är en komponent som genomför väpnad strid på stridsteknisk, taktisk, operativ och militärstrategisk nivå. Kärnan i motståndsförmågan, oaktat om betraktaren har ett civilt eller militärt fokus är den enskilda människans övertygelse, vilja och förmåga att ge av sitt bästa där ingen kan göra allt men alla kan göra något.

Fyra intresseväckande kapitel behandlar domänerna land, luft, den marina domänen liksom informations- och cyberdomänerna, föregått av den historiska kontexten och ett kapitel om sovjetiskt strategiskt tänkande och doktrinutvecklingen i Ryssland och Ukraina

med åtföljande reformprogram. En faktor som från militära utgångspunkter bidrar till bokens fortsatta aktualitet och värde är att författaren utgår ifrån hur motståndskraft byggs in i militära organisationer/ förband. Här behandlar Viktoriya Fedorchak faktorer som moral, ledarskap, utbildning och stridskrafternas materiella innehåll, samt kopplar dessa till måloppfyllelse i striden. Boken ger värdefulla exempel på rysk respektive ukrainsk syn på uthållighetsbegreppet avseende såväl vidmakthållandet som återskapandet av krigföringsförmåga.

När läsaren lägger ifrån sig Viktoriya Fedorchaks mycket läsvärda bok är recensentens bedömning att en faktor kommer att upplevas som överordnad alla andra faktorer som är kopplade till begreppet uthållighet och motståndsförmåga – människan – vilken fortsatt kompenserar för materiella tillkortakommanden genom viljan till kamp.

Detta är en bok som rekommenderas personer som studerar säkerhets- och försvarsrelaterade ämnesområden liksom de som arbetar inom totalförsvaret plus en försvarsintresserad allmänhet.

Recensenten är överstelöjtnant, ledamot av KKrVA samt redaktör för dess Handlingar och Tidskrift.